

“De kracht van ervaringsdeskundigheid, het delen van persoonlijke verhalen en het bieden van perspectief zijn essentieel. Het laat zien dat we in staat zijn om donkere momenten te overwinnen en dat er altijd een weg vooruit is.”

Hanna Verboom

De kracht van persoonlijke verhalen

Wat betekent pay it forward voor jou?

Ik geloof dat je anderen kunt helpen door bij te dragen aan hun leven met een energie die zo aanstekelijk is dat mensen zich graag willen aansluiten bij wat je doet. Wanneer je intentie om te helpen oprecht is, ontstaat er iets organisch. Je kunt vaak voelen of iemand iets echt meent, vooral als het om een onderwerp gaat dat hen persoonlijk raakt. Wanneer iedereen op deze manier zou bijdragen, kunnen we samen enorm veel bereiken. Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat je geen persoonlijk gewin nastreeft.

Kun je een concreet voorbeeld geven van hoe jij pay it forward toepast?

Ik zet me in voor mentale gezondheid en het doorbreken van taboes rondom psychische kwetsbaarheden. Zelf heb ik op mijn negentiende de diagnose 'bipolaire stoornis' gekregen en heb ik ervaren hoe een label en het bijbehorende stigma je zelfvertrouwen kan aantasten, terwijl dit juist zo belangrijk is voor je herstel en het herwinnen van de regie over je leven. In onze maatschappij, die vaak systemisch en uniform werkt, wordt de variatie tussen mensen soms

vergeten. Iedereen heeft unieke kwetsbaarheden en daarmee ook unieke krachten.

Mijn persoonlijke ervaring heeft me laten zien dat kwetsbaarheden ook krachten kunnen zijn. Mensen met ADHD kunnen bijvoorbeeld uitstekende ondernemers zijn. Mensen binnen het autistisch spectrum kunnen uitzonderlijk creatief zijn. Het is cruciaal om de kwaliteiten van mensen te erkennen en te waarderen, in plaats van mensen alleen op hun kwetsbaarheden te beoordelen en af te schrijven. Daarom gebruik ik ook liever niet het woord 'stoornis' maar vind ik 'psychische variatie' veel passender. Door mijn verhaal te delen en anderen aan te moedigen hetzelfde te doen, hoop ik bij te dragen aan een systemische verandering. We moeten praten over mentale gezondheid, de taboes doorbreken en mensen helpen hun krachten te vinden en te benutten.

Een tijdje geleden maakte ik met mijn filmplatform Cinetree twee korte documentaires over mijn bipolaire variatie. De impact was enorm; ik ontving duizenden e-mails van mensen die zich herkenden in mijn verhaal. Dit liet zien hoe belangrijk het is om open te zijn over psychische gezondheid

en hoe we door te delen anderen kunnen ondersteunen.

Wat zijn belangrijke momenten geweest waarop jij zelf hulp hebt gekregen?

Tijdens een sessie bij NL2025 werd ik via het ondernemersplatform nlgroei gekoppeld aan Dick Boer (voormalig CEO Ahold Delhaize) en sindsdien kan ik hem altijd bellen met vragen. Dit is enorm waardevol voor mij gebleken. Hij heeft me geholpen om naast alle creatieve ideeën en een heldere missie ook een solide businessmodel neer te zetten. Maatschappelijke doelstellingen zijn belangrijk maar als je niet kunt denken vanuit je klanten en verschillende doelgroepen sla je de plank mis. Ik heb veel van Dick geleerd, en nog steeds spreken we een keer in de zoveel tijd af om te

“Mijn persoonlijke ervaring heeft me laten zien dat kwetsbaarheden ook krachten kunnen zijn.”

“Waarom zou je pas later beginnen als je nu al iets kunt bijdragen?”

Soufiane Touzani

Ontmoeting

Wat betekent pay it forward voor jou?

Voor mij betekent *pay it forward* het principe van 'learn, earn, return'. Dit houdt in dat je eerst iets leert, daarna iets verdient, en vervolgens iets teruggeeft. Dit concept is me altijd bijgebleven omdat ik het erg mooi vind. Vaak hoor je dit van mensen die ouder zijn en hun carrière al hebben opgebouwd. Ze hebben hun geld verdiend en ontdekken later wat hen echt gelukkig maakt, en dan beginnen ze met teruggeven. Maar ik vind dat je hier niet mee hoeft te wachten. Waarom zou je pas later beginnen als je nu al iets kunt bijdragen? Daarom ben ik zelf ook al vroeg begonnen met teruggeven.

Wat zijn belangrijke momenten geweest waarop jij zelf hulp hebt gekregen?

Een van de belangrijkste momenten waarop ik hulp heb gekregen, was door mijn contacten met Johan Cruijff. Ik mocht een paar keer per jaar bij hem langskomen in Barcelona, wat voor mij erg bijzonder was. Zijn manier van praten en denken zette mij echt aan het denken. Het was niet zo dat hij me precies vertelde wat ik moest doen, maar door gewoon bij hem te zijn en te observeren, leerde ik veel. Vooral zijn relaxte houding als grootheid inspireerde

me. Daarnaast heb ik veel geleerd van Pieter Winsemius, een zeer wijze man die me leerde om simpel te denken. Dit is ook iets wat ik associeer met de filosofie van Cruijff. Pieter leerde me om me te focussen op wat echt belangrijk is en me niet te verliezen in de drukte. Bijvoorbeeld toen ik me zorgen maakte over de impact van sociale media, en dan met name voor kinderen waarvoor kansen minder vanzelfsprekend zijn. Hij liet toen inzien dat de essentie van mijn zorgen niet veranderde, dat die eigenlijk niet ging over de impact van sociale media.

Aangezien je je altijd zorgen moet maken om kinderen en ze op een positieve en liefdevolle manier moet helpen in hun ontwikkeling. Dit inzicht heeft me geholpen om mijn focus te behouden. Deze ervaringen hebben me gevormd en laten zien hoe belangrijk het is om omringd te zijn door inspirerende en ondersteunende mensen.

Wat doe jij elke dag wel, wat heel veel andere mensen niet doen? En wat levert dat op?

Opstaan voor zonsopkomst, vaak rond vier uur 's ochtends, voor het eerste gebed. Dit vroege opstaan geeft me een intens gevoel van de ochtend en maakt dat ik me al productief voel terwijl de meeste mensen nog slapen. Dit ritme

geeft me een voorsprong; ik ben al actief en gefocust wanneer ik om negen uur op kantoor kom. Dit vroege opstaan houdt ook in dat ik op tijd naar bed ga, meestal rond kwart over tien. Soms doe ik een middagdutje, afhankelijk van hoe mijn dag verloopt. Het voelt krachtig om in harmonie met de zon te leven en om al actief te zijn terwijl anderen nog slapen. Dit geeft me een gevoel van onsterfelijkheid en kracht, alsof ik al een voorsprong heb op de dag. Door deze routine voel ik me energiek en gefocust, wat mijn

“Het idee dat ik al bezig ben terwijl de wereld nog slaapt, geeft me een mentale voorsprong en versterkt mijn gevoel van discipline en toewijding.”

“Door goed te observeren en te luisteren, kan ik beter begrijpen wat er nodig is en hoe ik kan helpen.”

Feike Sijbesma

Versterken gedeelde waarden

Wat betekent pay it forward voor jou?

Pay it forward betekent voor mij jezelf onbaatzuchtig inzetten voor anderen of voor maatschappelijke problemen. Onbaatzuchtig betekent dat je iets doet zonder te verwachten iets terug te krijgen: zonder het principe van ‘voor wat, hoort wat’ toe te passen. In plaats daarvan doe je iets omdat je het waardevol vindt om een bijdrage te leveren en omdat je hoopt dat anderen dit voorbeeld volgen. Zo kan het idee van *pay it forward* zich verspreiden en bijdragen aan de verbetering van onze samenleving.

Kun je een concreet voorbeeld geven van hoe jij pay it forward toepast?

Dat is het initiatief dat ik samen met anderen heb opgezet genaamd Africa Improved Food. Dit project richt zich op het ontwikkelen van lokaal geproduceerde en verwerkte voedingsmiddelen in Afrika. Het doel is om gezond en betaalbaar voedsel te bieden aan de lokale bevolking, zonder afhankelijk te zijn van import uit rijke landen. In Rwanda eten inmiddels 1,5 miljoen mensen van dit lokale voedsel. We zijn nu ook bezig met uitbreiding naar Ethiopië. Dit initiatief valt buiten de kaders van NL2025,

maar weerspiegelt wel de *pay it forward*-gedachte. Het idee is dat, als je de middelen, kennis en mogelijkheden hebt om iets goeds te doen voor anderen, je die kans moet grijpen. Het is een manier om iets terug te doen voor de gemeenschap door gebruik te maken van je eigen resources en expertise.

Wat doe jij elke dag wel, wat heel veel andere mensen niet doen?

En wat levert dat op?

Elke dag probeer ik goed te luisteren, te observeren, te kijken en te lezen wat er om me heen gebeurt. Dit is iets wat veel mensen misschien niet elke dag doen, maar wat ik als heel gewoon beschouw. Het levert veel op, omdat het me helpt om een bijdrage te leveren aan de samenleving. Of het nu gaat om grote projecten zoals Africa Improved Foods, lokale initiatieven in Nederland zoals de Schooldakrevolutie, of het helpen van vrienden die ziek zijn of mensen die hun weg niet weten te vinden. Door goed te observeren en te luisteren, kan ik beter begrijpen wat er nodig is en hoe ik kan helpen. Dit is essentieel voor leiderschap. Veel leiders worden vaak op een podium gezet om te praten en instructies te geven. Maar de fase daarvoor, het

luisteren en observeren, is net zo belangrijk. Vaak kijken we niet goed genoeg naar wat er gebeurt in de samenleving en luisteren we niet goed genoeg naar de problemen die spelen. Hoe kan het zijn dat het toeslagenschandaal zo lang heeft geduurd? Of dat de situatie in Groningen en Ter Apel nog steeds aanhoudt? Mijn advies is daarom om meer te luisteren, te kijken en te observeren. Dat helpt ons om sneller en beter te begrijpen wat er aan de hand is en hoe we effectief kunnen handelen.

Waar put je hoop uit voor de toekomst van ons land?

Ik heb mijn persoonlijke ervaringen en de overtuiging dat onbaatzuchtigheid en saamhorigheid belangrijke waarden zijn. Jaren geleden had ik een ontmoeting die deze overtuiging versterkte. Na een bezoek aan mijn ernstig zieke zus, kreeg ik onderweg naar huis een leuke band. Terwijl het flink regende, stopte een onbekend

“De samenleving maken we door samen te leven.”

“Dat vereist wel dat je als bestuurder echt in verbinding staat met de praktijk en luistert. Echt luistert.”

Merel van Vroonhoven

De lat omhoog!

Kun je een concreet voorbeeld geven van hoe jij pay it forward toepast?

Vijf jaar geleden heb ik de bestuurskamer verruild voor het klaslokaal. Als nieuwkomer in het onderwijs heb ik met grote verbazing om me heen gekeken. Ik verwachtte een publieke sector, maar trof een quasi-marktomgeving die me deed denken aan het bedrijfsleven dat ik zo goed kende. Nog altijd is het neoliberale gedachtegoed dominant in het onderwijs, net als in de zorg en het sociaal domein overigens. Het idee dat de marktwerking de kwaliteit van het onderwijs zou verbeteren is een illusie. Het leidt alleen maar tot meer concurrentie tussen scholen. Zo kan het dat een school in een arme wijk waar het lerarentekort al torenhoog is, leraren verliest aan een school in een rijkere buurt.

Mijn keuze om na een bestuurlijke carrière leraar te worden werd door velen gezien als dapper en moedig. Moedig? Hoezo, heb ik vaak gedacht. Vanwege de teruggang in salaris, het leven zonder auto met chauffeur en secretaresse? Dat kan je moeilijk moedig noemen. Moedig, omdat ik ervan uitging dat ik na mijn vijftigste nog een heel nieuw vak zou kunnen leren? Misschien.

Want het leraarschap is niet zomaar een vak. De complexiteit is groot, zoveel groter dan ik vooraf besepte. Het is een wonderschoon en betekenisvol vak, maar wel een met te veel taken, te weinig zelfbeschikking en te weinig ondersteuning. Ik ben geen fan van ‘curlingouders’, maar ik denk weleens: hadden we maar ‘curlingbestuurders’. Bestuurders die focus aanbrengen en alle nonsens weghouden, zodat de professional zich kan richten op het vak en daarvoor ook de ruimte krijgt. Dat vereist wel dat je als bestuurder echt in verbinding staat met de praktijk en luistert. Echt luistert.

Wat is de grootste bedreiging voor Nederland?

Onze democratische rechtsstaat loopt gevaar, als gevolg van decennialange verwaarlozing van de overheid. Betonrot noemde minister van Staat Herman Tjeenk Willink dit. En het ergste is: we staan erbij en kijken ernaar. De gevolgen zijn desastreus. Er zijn heel veel mensen die verdwalen in de ‘lokettenjungle’ waarin veel overheidsdiensten zijn veranderd. Ouders worden met hun kinderen van het kastje naar de muur gestuurd, terwijl direct hulp nodig is. De meest kwetsbare kinderen worden zo blootgesteld

aan een overheid die niet levert en geen bescherming biedt. De gevolgen zijn desastreus. Neem passend onderwijs, ooit ingevoerd onder het mom ‘voor elk kind een passende schoolplek’, liefst in de eigen wijk. Door het in te voeren zonder rekening te houden met de praktische bezwaren en een gelijktijdige bezuiniging is het een farce geworden. Het aantal thuiszitters rijst de pan uit. Tienduizenden kinderen, hun toekomst al in de knop gebroken. Hetzelfde zien we bij de decentralisatie van de jeugdzorg. De aller kwetsbaarste mensen zijn het kind van de rekening.

Wat moeten we echt verbeteren in Nederland?

Sinds ik voor de klas sta, beseft ik meer dan ooit dat de plek van je wieg nog altijd je toekomst bepaalt en gebrek aan taalvaardigheid dé grote ongelijkmaker is. Inmiddels loopt een derde van de vijftienjarigen het risico laaggeletterd de schoolbanken te verlaten met levenslange gevolgen. Het lezen van een bijsluiters, een brief van de gemeente of het afsluiten van een huurcontract. Het is moeilijk je staande te houden zonder leesbegrip. Plus wat je mist aan troost, inspiratie en verbeeldingskracht in een leven zonder boeken. En dan te